

Любов Кронева
КЪЩАТА С АНГЕЛИТЕ

ДА ТЕ ПРЕСРЕЩНАТ АНГЕЛИ

Тетка реши да промени живота си в положителен смисъл като започне със зачитането на празниците и обичаите. И тя, която от дете не бе слагала мартеница – от омраза не точно към мартениците, а към символите въобще, с цялата суетня около тях – през онази пролет се закичи. За да влезе животът в руслото на обичайното, да тръгне към подобряване и всеки ден да прилича на предишния поне малко.

Странно може да изглежда такова желание за момиче на 20 години, но дни преди решението ѝ за промяна една циганка се намърдва у тях и не че влиза скришом – майка ѝ на Тетка я поканва. Понеже циганката от прага ѝ съобщава, че лоша магия е сполетяла този дом, че по-малката ѝ дъщеря е по-особена, една идея по-дръпната, не ѝ казва направо, че не е в ред, но така излиза. След което откъква като доброволно дарение родопско одеяло, каквито пари има в къщата, няколко златни предмети, сред тях – венчалната халка на баща ѝ. Да се чудиш как е допуснала това майка ѝ на Тетка, жена с две висши образования, химик по професия, главното – атеист-

ка. Ако при нея ставаше дума за някаква вяра, тя бе в нещата, доказани научно, но нали демокрацията вече е настъпила, всички правят водосвети за щяло и нещяло, викат на всяка крачка: „Христос воскресе, Христос воскресе!“ – и ето го резултатът.

Баща ѝ през онази зима беше на специализация в Будапеща. Чакаха го в края на февруари. Когато влакът му приближава Бургас, той вижда димен облак да виси като отровна гъба над Нефтохима и сърцето му се свива. А той беше със слабо сърце. Не някаква сериозна болест, но нещо му имаше. В онзи момент тъпа болка се загнездва в сърцето му. Оказва се, че в неговото производство станал пожар, последван от взрив. И гледайте сега. Парче пламтящо стъкло се понася към мястото, където обикновено стои той, а тогава – заместникът му, но заместникът му е с половин глава по-нисък и „снарядът“ профучава над главата му, като само бръсва и опърля косата му. Кого ли е целел?

Тетка, щом разбра за халката, почна да крещи като ненормална, че – край, бял ден няма да видят отгук нататък, крещя и плака, докато падна от умора, та се наложи да ѝ дават валериан и да ѝ пръскат вода в лицето. А майка ѝ се убеди, че циганката вярно ѝ е казала и тази ѝ дъщеря, ако не е напълно неадекватна, то реакциите ѝ са силно преувеличени.

Но тя си беше от поколение, израснало на спокойствие. Поколението от 50-те си знаеше: „който учи, ще сполучи“ и „който не работи, няма да яде“, та беше много ученолюбиво и работливо. Като мравчици бяха хората от 50-те. Не се страхуваха, че ще

гладуват. И наистина, хранеха се добре. Не с ананаси и червен хайвер, но това са глезотии. Нито пък се тюккаха за пари и златни изделия – пошло е. През ум не им минаваше, че могат да останат на улицата без никакви средства. Не, това изобщо не им минаваше през ума. Допускаха (теоретично), че е вероятно да се изпадне във временно затруднение, но нещата непременно ще се оправят, защото, разбирате ли, не е възможно да не се оправят и то съвсем скоро. Вярно беше това, упование и усещане за света като цяло, изработени от такива хубави филми като „Ние сме на всеки километър“, „Дванайсет мига от пролетта“ или пък „Оптимистична трагедия“. Филмите са си филми, ще кажете, а животът е друго, но ще сгрешите, понеже изкуството умее незабелязано да оформя светогледа.

А Тетка се питаше: на какво отгоре ще се оправят нещата? Ето каква стана ситуацията през онзи месец март. След пожара баща ѝ беше съкратен, майка ѝ от нейното шефско място в лабораторията – също, сестра ѝ следваше и пак добре, че следваше педагогика в Бургас, а не примерно в София. Само Тетка работеше като санитарка в Транспортна болница. Почна да взема много нощни дежурства. Изкарваше някакви пари, но това са сметки за ток, телефон, вода, всеки месец – по-високи. Родителите ѝ, преди да ги съкратят, три месеца не бяха получавали заплати, а като ги съкратиха, пак нищо не им дадоха, но нещо им обещаха – пари или работа, но в по-далечна перспектива. А трябваше и да се яде.

Тогава оптимистичните ѝ родители решиха да се преквалифицират във фермери. Имаха един имот в пущинака над Отманли. Не там, дето сега стана „Бевърли хилс“, а горе. Защо да не го разработят? Млади бяха още, здрави. Да насадят лозя, да продават гроздето, живот и здраве – да правят и вино, пък и ракия, толкова да се замогнат, че да си вдигнат къща на три ката във възрожденски стил с резбовани тавани, мраморни подове, подово отопление като при древните римляни, и през зимата – навън виелица, а те – боси по розов мрамор на сиви жилки...

Всеки ден на път за болницата Тетка минаваше по хубава тиха уличка, сумрачна заради огромните липи на тротоарите, със стари, стабилни къщи. Малко поовехтели откъм фасадите, но всяка – със своето лице и с градинка. Една от къщите ѝ харесваше най-много. В подножието на външната стълба стояха два усмихнати ангела, посивели от прахоляка и дъждовете, с изящно отпуснати криле, с дълги дрехи на фини гънки. Босите им крака бяха заровени в пръстта или в трева – според сезона, а до ангела отляво беше поставена напукана делва с пълзящо растение и то се увиваше в нежните пръсти на ръката му. Горе имаше дървена масивна врата с витраж на цветя и прозорците на първия етаж бяха с витражи – жълто, синьо, зелено. Тетка винаги забавяше ход, когато минаваше край тази къща. Понякога поспираше, палеше цигара, искаше ѝ се да я погледа по-дълго, да

се подържи за дантелената ѝ ограда и да я гледа, но ѝ беше неудобно.

Тетка живееше в кооперация. Пак в центъра, но пети етаж, апартамент, съседни. Чудно ѝ беше как ли ще се чувства в къща, близо до земята, каква ли ще е отвътре светлината през цветните стъкла. Но отвътре – това вече беше чужд живот, май не ѝ се щеше да го знае, нейният ѝ бе достатъчен. И отминаваше бавно...

И на, в двора на тази къща буквално за една нощ разцъфтя черешата. Дърветата в другите дворове едва бяха напъпили, а тази – цялата в бяло. Тетка ахна като я видя сутринта. Клоните ѝ, увиснали през оградата, пръснаха в лицето ѝ цвят и роса, и тя си каза, че на другия ден там ще върже мартеницата си. Какво ѝ пречеше да я върже още тогава? И на другия ден въобще да не се отбива. Какво я спря? Тетка не знаеше. Ако някой знаеше, не е могъл (или не е искал) да ѝ каже.

А другият ден беше 25 март. Благовещение. В света идва благата вест, че Дева Мария ще зачене син от Господ. Тетка дори не знаеше датата, защото до заплава оставаха близо две седмици, за какво ѝ е да помни кой ден сме. После ѝ се струваше смайващо, че всичките ѝ беди са почнали на Благовещение.

Стискаше мартеницата в шепа, бързаше към цъфналата череша и като приближи, видя, че са се събрали хора. Стояха, шепнеха си.

На оградата, от двете страни на черешата, бяха подпрени два сребърно-черни капака от ковчези. Ангелите зад тях се усмихваха нежно.

И чу свистене, не толкова го чу, повече го усети отвътре. Усили се, ушите ѝ писнаха, и внезапно студ я блисна, чак пръстите ѝ изтръпнаха. Помисли си безучастно: край, това вече е край, макар да разбра, че става дума за нея... Но през свистенето, което пак така рязко почна да затихва, долови панически шепот: не, не, не... „И двамата в една нощ, каква любов, каква любов!“ – каза някой. Тетка тръсна глава и попита високо:

– Какво е станало?

– Ама те бяха възрастни хора! – веднага реагира жената до нея, изскочила набързо от къщи, навлякла яке над пеньоара и подпетени мъжки обувки върху плетените си терлици – да не изпусне нещо. – Ташев беше май над осемдесетгодишен... Бог да ги прости! – добави и се прекръсти.

– Защо? – попита Тетка с внезапно озлобление. – Какво да им прощава?

– Е, как? – зачуди ѝ се жената. – Така се казва...

Озърна се, повъздиша, не издържа и, прикривайки устата си с шепа, задърдори приглушено:

– Такава любов не може да е без грях! Аз съм омъжена тук от 25 години, живея ей там – в жълтата къща, на 30 септември ще станат 25 години. Веднъж не съм ги чула да се скарат, врата да се тресне, остра дума, ами то на всеки се случва – няма! Госпожата преди три години я удари инсулт, пак тъкмо се беше запролетило и нă, моля ви се, инсулт, но тогава се отърва. Малко се беше парализирала, влачеше левия крак и лявата ръка – ей така, сгърчена, Ташев обаче всеки ден я извеждаше на разходка. Зиме, лете – раз-

ходка до градината. А тя – винаги нагласена, косата ѝ направена! Аз не знам доколко е вярно, но са ми разправяли някои неща и нали знаете, дето има дим, там има и огън. Те бяха македонци, от бежанците, навремето живеели в Несебър, били съседи. Мъжът на госпожата починал. Хванал туберкулоза и починал. А тя – млада жена, без деца, хубава. И аз съм я запомнила като хубавица с едни изписани вежди, но погледът ѝ беше особен: пронизва те! Страх ме беше да не ми урочаса децата, не ги пусках да припарят до нейния двор... И тогава много мъже я искали. Чак от Бургас идвали да я искат, а тя викала: „Само Ташо ке биде!“ Как, бе, казвали ѝ, женен мъж! „Жена му ке умре – викала – и аз ке го земам!“ И наистина, година не минала, умряла си онази женица... Да не дава Господ! – И пак се прекръсти, а Тетка отстъпи, искаше да си върви, но жената не млъкваше: – Взели се, изселили се в Бургас, но той първо вдигнал тази къща, навремето била като палат, обзавел я, ама до последния конец я обзавел, и тогава довел жена си – да обуе чехлите и да влезе. А хората ги одумваха, подозираха разни работи, как да не подозират, за няма и година да си отидат двамата им съпрузи от естествена смърт, кое ѝ е било естественото... Пък и откъде пари за тази богаташка къща? Ами Ташев в Несебър държал една бакалница! И тук отворил бакалница, после пък работеше като касиер-счетоводител в „Голбухин“... Какво се чудя и аз! Минават ли ти пари през ръцете, ще залепнат, няма начин... Едно знам: Господ забавя, но не забравя. Преди години дъщеря им загина в автомобилна катастрофа,

стана на Петолъчката. Тя и мъжът ѝ – на място, а детето се спаси. Старците го отгледаха, но май не е в ред това момче. Вие по някаква работа ли? Да не сте роднина, чух, че имали имоти и в Несебър...

– И на други места ли имат? – осведоми се Тетка.

– Имат, имат! – закима съседката. – Говори се за десетки декари одържавена земя в Несебър и в Слънчев бряг, дето сега се изплащат с реституционни бонове...

– Нищо не знам – попари я Тетка. – Само минавам.

Още ѝ беше студено, а от съседката ѝ се догади. Сви в първата пряка покрай къщата и пак там изхвърли мартеницата си в боклукчийската кофа. Искаше да се махне по-скоро от това място, където смъртта, изглежда, беше разположила щаб-квартирата си, но в гръб усети нечий настойчив поглед. И спря. Озърна се. Тази стена на къщата беше покрита с тъмен, усоен бръшлян, а до отворения прозорец, зинал като дупка в бръшляна, седеше кльошаво момче с черен пуловер. Дългата му черна коса падаше върху лицето като скриваше напълно едното му око, а от другото, блеснало око, идваше този настойчив и въпросителен поглед.

Стана ѝ съвсем чоглаво и побягна.

ЖЕНАТА В БЯЛО

Ташко изхвърча от къщи, промуши се между съседите и докато вземаше завоя на ъгъла, забеляза с крайчеца на околото си, че тръгват след него. Покатери се на боклукчийския контейнер, избута капака, поразпъди мухите. Мартеницата беше чак на дъното, върху картофени обелки. Измъкна я, зарече се оттук нататък винаги да се отнася с уважение към клошарите и застана лице в лице със стъписаните съседни. Каквото и да направеше напоследък, все им правеше сеир. Отметна коса, изпъна рамене, кимна им хладно – не се виждаше отстрани, нямаше как да се досети, че тази поредица от движения е наследство от баба му – и се прибра с отмерена крачка. Току пред стълбата се спъна. Не беше мигвал от две денонощия, действителността малко му се размазваше. Щеше да се плъосне с целия си дълъг ръст, но го спря един от ангелите. Какво му пукаше...

Сега оставаше да чака.

Той разбра, че нещо се задава, щом жената в бяло почна да се размотава из къщи. В началото едвам се мяркаше, не сварваше да я види ясно, но от

десетина дни направо се нанесе. Разглеждаше мебелите и другите джунджурии, сякаш беше в музей. Най-често седеше на стъпалата отвън, допълваше ангелското дуо. Бяла рокля, червеникаво-руса коса, лунички по ръцете и лицето, а лицето ѝ беше мило. Усмехнато. Желанието да се смее и да се радва се спотайваше в извивката на устните ѝ.

Пак по това време се появиха и враните. Съседите до тях се захванаха да надстрояват къщата си, враните кацах по скелето и кълвяха хоросана. Сигурно в него имаше калций. Иначе защо ще го кълват? Все там киснеха и грачеха по цял ден, гадините.

Не каза на никого за жената в бяло, но направи проучване. Знаеше, че призраци се навъртат в местата на предишния си живот или спохождат роднини. Една нощ изчака баба му и дядо му да заспят и се качи на тавана, въоръжен с фенерче. И жената, разбира се, се помъкна с него. Напоследък си беше създавала навика да ходи по петите му, но само вкъщи, навън не смееше или не ѝ се излизаше.

Горе Ташко се разкиха от сухия, прашен въздух. Тя трепна, разми се, оправи се и му се закани с розово пръстче. Той вдигна вежди надменно – това оставаше, призраци да му дават тон в живота. Прерови методично сандъци и стари куфари – нищо. Някакви парцалаци. Почна да му писва, пък и целият се омаза с черен прах и паяжини, но не беше човек, който ще се откаже намерението си. Пристъпи решително към голям, разкривен шкаф. Издърпа чекмеджетата, а шкафът заскърца зловещо. „Ако се стовари върху мен, ти ще отговаряш!“ – предупреди

той жената, а тя вдигна рамене, с една дума, няма да отговаря. Все мълчеше. Ташко се чудеше, дали и приживе не е била няма.

В най-долното чекмедже намери каквото търсеше в албум, увит грижливо с пергаментова хартия. Сватбена снимка на жената и дядо му; друга нейна снимка: стъпила боса на скала край морето, със същата бяла рокля; смъртен акт на София Николова Ташева, родена през 1922-ра, починала през 1943-та. Ясно. София... Знаеше, че дядо му и баба му първо овдовели, после се оженили, но никакви подробности, за какво... Като се огледа, нямаше я.

Ташко не помнеше родителите си. Нито катастрофата. Бил е все пак на три години. От катастрофата, случила се на пътя след Петолъчката, му беше останал дългият грозен белег през челото и лявото око. Първият му ясен спомен беше от люлките в градината: как излетя от люлката, понесе се към слънцето с лекотата на пухче, почти ослепен зърна, но не се разтревожи, как баба му скри лицето си в шепа и след миг тежко тупна в коравата прегръдка на дядо си, в неговия прекрасен мирис на стар тютюнджия. Дядо му прошепна: „Виж каква пъзла е баба ти!“ А тя разтвори пръсти, погледна ги през тях, изхлипа и заяви: „Изобщо не се изплаших!“

След тази случка Ташко сякаш се събуди, за да вижда и в живота, и в смъртта, макар че не ги проумяваше, само се блещеше в тях и растеше усещането му за капитално объркване. И въобще беше убеден,

Любов Кронева
КЪЩАТА С АНГЕЛИТЕ
роман

Българска
Първо издание

Редактор: *Силвия Чолева*
Художествено оформление: *Димитър Келбечев*
Коректор: *София Несторова*

Формат 60/84/16
Печатни коли 9.75

Предпечатна подготовка:
„Студио Стандарт“ ЕООД – Пловдив, тел. 032/60 90 50

Печат: Полиграфически комплекс „Жанет 45“ – Пловдив
бул. „Ал. Стамболийски“ № 9, тел. 032/60 90 90

„Издателска къща Жанет 45“ ООД – Пловдив
бул. „Ал. Стамболийски“ № 9, тел./факс: 032/60 90 60

ISBN 978-954-491-386-1